

ФІСКАЛЬНА РОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Оподаткування доходів фізичних осіб є ефективним фіскальним важелем податкових систем. Суть податку з доходів фізичних осіб полягає у забезпеченні грошових надходжень до бюджету при створенні рівномірного тиску на громадян відносно їх доходів. При справлянні податку з доходів фізичних осіб оподатковується чистий дохід платника зменшений на суму дозволених законом вирахувань і податкових пільг. Зокрема, у будь-якої особи незалежно від рівня її доходів не підлягають оподаткуванню суми державної матеріальної та соціальної допомоги у вигляді адресних виплат коштів, житлових та інших субсидій або дотацій, компенсацій, винагород та страхових виплат, які одержують платники податку відповідно з бюджетів і фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Податок з доходів фізичних осіб, що був запроваджений для погашення бюджетного дефіциту, на сьогодні забезпечує регулярні надходження до місцевих бюджетів. У 2014 році на рівні держави частка цього виду податку в загальному обсязі податкових платежів до бюджету становила понад 16 %, аналогічний показник у Тернопільській області перевищував рівень 35 %.

До 2015 року вся сума, що надходила від сплати податку з доходів фізичних осіб, закріплювалася за місцевим бюджетом. У цей період частка надходжень від податку з доходів фізичних осіб у загальному обсязі надходжень до місцевих бюджетів Тернопільської області становила більше 74 %. З 2015 року надходження від податку з доходів фізичних осіб розподіляються між Державним та місцевими бюджетами у співвідношенні 25 % та 75 % відповідно. Крім того до Державного бюджету зараховується військовий збір та податок на доходи фізичних осіб із доходу у вигляді процентів. Здійснюючи аналіз надходжень від податку з доходів фізичних осіб, необхідно враховувати, що найбільший вплив на його розмір чинять такі фактори: фонд заробітної плати й розмір отриманих оподатковуваних доходів, ставка податку, погашення заборгованості з оплати праці, розмір податкового кредиту. Слід враховувати, що відрахування із заробітної плати, соціальні пільги – зменшують базу оподаткування, а доходи від операцій на фінансовому ринку, з нерухомістю, успадкування – призводять до її збільшення.

Однак поклагатися на обкладання доходів громадян як основне джерело прибутків можуть тільки держави з стабільною соціально-економічною ситуацією і низьким рівнем інфляції. Одночасно потрібна податкова служба, яка б своєю зваженою діяльністю надійно здійснювала всебічний контроль за доходами громадян. Ефективність податкової системи та політики її реалізації в цілому значною мірою залежить і від якості адміністрування. Від того, яким буде процес адміністрування залежатиме не лише рівень сплати податків, але і відношення платників до системи оподаткування загалом.